

Stijging arbeidsdeelname van ouderen

Ouderen langer aan het werk

Een derde van de 55- tot 65-jarigen heeft betaald werk. Het kabinet streeft naar een stijging van de arbeidsdeelname in deze leeftijdsgroep tot 50 procent in 2030. Die toename kan vooral komen van vrouwen, want er zijn in ons land maar weinig vrouwen boven de 55 jaar die werken.

Door de krapte op de arbeidsmarkt zijn werkende ouderen hard nodig. De overheid probeert daarom ouderen langer aan het werk te houden. Dit lijkt succes te hebben. De arbeidsdeelname van ouderen neemt de laatste jaren toe.

Afvloeiingsregelingen

In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw is de arbeidsdeelname van ouderen sterk afgenomen. Tegen het einde van de jaren tachtig werkte 38 procent van de 55- tot 60-jarigen en 13 procent van de 60- tot 65-jarigen. Vooral de laatste jaren is de arbeidsdeelname van ouderen aanzienlijk toegenomen. De stijging is vooral groot bij de 55- tot 60-jarigen. In deze leeftijdsgroep liep de arbeidsdeelname in 2000 op tot vijftig procent, in 1996 was dat nog veertig procent. Ook in de leeftijdscategorie 60 tot 65 jaar is de arbeidsdeelname vanaf 1996 gestegen. In 1996 had elf procent van deze ouderen betaald werk, in 2000 lag de arbeidsdeelname op zestien procent.

Werknemers kregen in de jaren zeventig om verschillende redenen de gelegenheid om voor hun 65e te stoppen met werken. Een van deze redenen was de hogere werkloosheid. Om het aantrekkelijk te maken om eerder te stoppen met werken, kregen zij gunstige afvloeiingsregelingen aangeboden. Daarnaast waren veel bedrijven door de moeilijke economische omstandigheden gedwongen tot reorganisaties en inkrimpingen. Bedrijven ontdekten zich vaak van hun oudere werknemers, die relatief duur waren. Technologische veranderingen vroegen bovendien om

andere vaardigheden van de werknemers. Niet alle ouderen waren in staat om zich deze vaardigheden eigen te maken.

Weinig vrouwen boven de 55 werken

Oudere mannen hebben veel vaker een betaalde baan dan oudere vrouwen. In 2000 werkten 55- tot 60-jarige mannen ruim twee keer zo vaak als vrouwen in deze leeftijdsgroep. Van de mannen had 68 procent een baan van ten minste 12 uur per week, van de vrouwen werkte 31 procent. In de leeftijdsgroep 60 tot 65 jaar werkten mannen drie keer zo vaak als vrouwen.

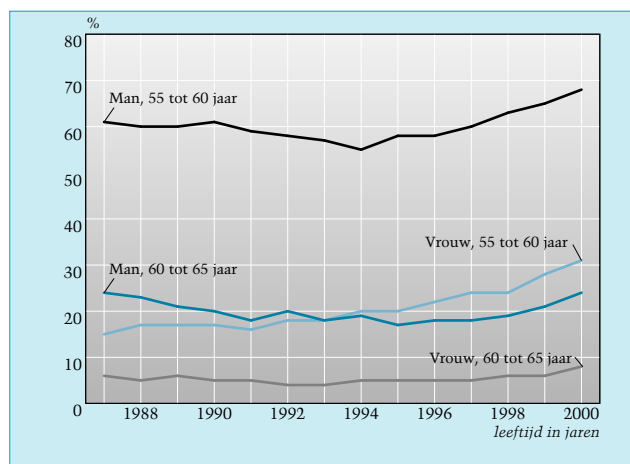
Deze verschillen zijn zo groot omdat de arbeidsdeelname onder deze generatie vrouwen laag is. Dat was ook al zo op jongere leeftijd. Deze generatie vrouwen is opgegroeid met de gedachte dat de vrouw niet werkte en thuis bleef om voor de kinderen te zorgen.

Hoogopgeleide ouderen

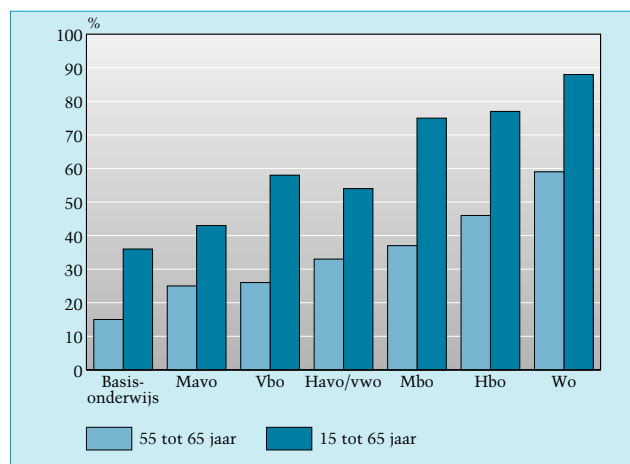
De arbeidsdeelname van 55-plussers hangt sterk samen met het opleidingsniveau. Naarmate het opleidingsniveau hoger is, neemt de arbeidsdeelname snel toe. In 1999 had 15 procent van de ongediplomeerde ouderen een betaalde baan, van de ouderen met een universitaire opleiding werkte nog 59 procent.

In vergelijking met de gehele beroepsbevolking is het verband tussen arbeidsdeelname en onderwijsniveau bij ouderen sterker. Zo behoren drie van de vier mbo-opgeleiden tot de werkzame beroepsbevolking. Onder 55- tot 65-jarigen is dit aandeel 37 pro-

Arbidsdeelname ouderen naar geslacht en leeftijd, 1999

Arbidsdeelname ouderen naar onderwijsniveau, 1999

cent. Voor hbo- en wo-opgeleiden is het verschil tussen de gehele beroepsbevolking en ouderen minder groot. Van alle wo-opgeleiden werkt bijvoorbeeld 88 procent, tegen 59 procent van de ouderen met een academische opleiding.

Sterkste groei

De arbeidsdeelname van oudere vrouwen en mannen is het hoogst in Zweden. Ruim zeven van de tien 50- tot 65-jarigen hebben betaald werk. Ook in Denemarken werken veel oudere mannen en vrouwen.

Wat betreft de arbeidsdeelname van mannen tussen de 50 en 65 jaar staat Nederland op de vijfde plaats in de Europese Unie. De arbeidsdeelname van vrouwen tussen 50 en 65 jaar in Nederland neemt een achtste positie in. Hiermee ligt de arbeidsdeelname van vrouwen in deze leeftijdscategorie iets onder het Europese gemiddelde. Oudere vrouwen hebben het minst vaak een betaalde baan in Italië. Iets meer dan twee van de tien Italiaanse vrouwen werken. Ook in Spanje en België werken relatief weinig oudere vrouwen.

In Duitsland, Griekenland, Frankrijk en Italië is in 1999 de

arbeidsdeelname van oudere mannen gedaald. In Duitsland is ook de arbeidsdeelname van oudere vrouwen gedaald. De sterkste groei van de arbeidsdeelname van oudere mannen vond in 1999 in Nederland plaats.

Geleidelijke afbouw

Het kabinet wil op diverse manieren ouderen stimuleren om langer te blijven werken. Voor werknemers moet de keuze zich minder toespitsen op werken of niet werken. Doelstelling is de keuze om te buigen naar een meer geleidelijke afbouw van de loopbaan en een definitieve uittreding op latere leeftijd. Dit wil ze onder meer bereiken door regelingen om vervroegd uit te treden (VUT) om te zetten in flexibele pensioenregelingen, het mogelijk maken dat gepensioneerden in deeltijd kunnen blijven werken, het op termijn afschaffen van aftrekmogelijkheden die de VUT-regelingen fiscaal aantrekkelijk maken voor de werkgevers en het invoeren van een sollicitatieplicht voor ouderen. ◀

Sabine Lucassen

Arbeidsdeelname van ouderen (50-plus) in de Europese Unie, 1999

